

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 6/2006 vp

Hallituksen esitys laeiksi työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 29 e §:n, eläkesäätiölain 88 ja 100 a §:n ja vakuutuskassalain 132 ja 134 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 11 päivänä lokakuuta 2005 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmis-televasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 29 e §:n, eläkesäätiölain 88 ja 100 a §:n ja vakuutuskassalain 132 ja 134 §:n muuttamisesta (HE 158/2005 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Juhani Turunen, sosiaali- ja terveysministeriö
- finanssineuvos Urpo Hautala, valtiovarainministeriö
- toimitusjohtaja Jukka Rantala, Eläketurvakeskus

- erikoistutkija Mikko Huimala, Kilpailuvirasto
- ylijohtaja Hely Salomaa ja ylimatemaatikko Vesa Hänninen, Vakuutusvalvontavirasto
- toimitusjohtaja Jouko Bergius, Eläkesäätiöyhdistys — ESY ry
- kehityspäällikkö Reijo Vanne, Työeläkevakuuttajat TELA ry
- toimitusjohtaja Esko Kivisaari, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto ry
- lakimies Jarmo Pätäri, Akava ry
- sosiaalipoliittinen sihteeri Kaija Kallinen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- lakimies Heli Puura, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- johtaja Risto Suominen, Suomen Yrittäjät
- toimitusjohtaja Pekka Korhonen, OP-eläkekassa.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan työeläkevakuutusyhtiöistä annettua lakia, eläkesäätiölakia ja vakuutuskassalakia muutettavaksi siten, että siirtyvän toimintapääoman taso eläkelaitosten välisissä vakuutuskannan ja vakuutustoiminnan luovutuksissa ja vastaanottamisissa sekä vastuun siirroissa ja vastaanottamisissa määritellään uudelleen. Tarkoituksena on, että siirtyvän toiminta-

pääoman taso ei yleisestä taloudellisesta suhdannevaiheesta johtuen estäisi vakuutuskannan siirtämistä vakuutuksenottajan kannalta tarkoituksenmukaisena ajankohtana ja että siirtyvän toimintapääoman taso turvaisi eläkelaitosten tasapuolisen kohtelun. Lisäksi siirtyvän toimintapääoman taso ei saisi vaarantaa työeläkejärjestelmän tervettä kehitystä.

Ehdotuksen mukaan siirtyvän toimintapääoman tasoksi määriteltäisiin lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavien eläkelaitosten vakavaraisuusrajojen mediaani kaksinkertaisena.

Mediaanin määrittely tapahtuisi Vakuutusvalvontavirastossa eläkelaitosten sille antamien vakavaraisuusrajoja koskevien tietojen perus-

teella. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaisi asetuksella siirtyvän toimintapääoman tason kaksi kertaa vuodessa Vakuutusvalvontaviraston esityksestä.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen välittömänä tarkoituksena on vähentää yritysten halukkuutta purkaa omia eläkesäätiöitään ja eläkekassojaan. Keinona eläkesäätiöiden ja -kassojen purkamishalukkuuden hillitsemiseen esitetään vakuutuskannan luovuttamisen yhteydessä siirrettävän toimintapääoman määrän korottamista. Siirtyvän toimintapääoman määrän arvioidaan esitettyjen säädösmuutosten johdosta nousevan nykyisestä 11,8 prosentista 19 prosenttiin. Esitetyn selvityksen mukaan juuri kannansiirron yhteydessä siirtyvän toimintapääoman liian alhainen taso on nykyisen lainsäädännön aikana johtanut spekulatiivisiin kannansiirtoihin. Kun eläkesäätiötä ylläpitänyt työnantaja on vakuutustoiminnasta luopuessaan voinut pitää siirtyvän toimintapääoman ylittävän osuuden itsellään, ovat kannansiirrot johtaneet myös työeläkevarojen purkautumiseen eläkejärjestelmän ulkopuolelle yritysten käyttöön. Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää perusteltuna hallituksen esittämää siirtyvän toimintapääoman määrän korottamista, jonka avulla kannusteita erityisesti vakavaraisten eläkesäätiöiden ja -kassojen purkamiseen pyritään hillitsemään.

Hallituksen esityksessä siirtyvän toimintapääoman tason määräytymisperusteet on pyritty määrittelemään siten, että eri osapuolet eli luovuttava ja vastaanottava eläkelaitos kokevat kannansiirron taloudellisesti oikeudenmukaiseksi sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Siirtyvän toimintapääoman tason määrittelyssä on pyritty siihen, ettei se kannusta spekulatiivisiin kannansiirtoihin, ja samalla myös siihen, että

siirtyvän toimintapääoman taso turvaa vastaanottavan laitoksen yhdenvertaista kohtelua suhteessa muihin eläkelaitoksiin. Hallituksen esityksen lähtökohtana on turvata hajautetun työeläkejärjestelmän säilyminen. Toimivan hajautetun järjestelmän kannalta on tärkeää, että järjestelmässä toimii riittävästi eläkelaitoksia ja että eri laitokset ovat toisiinsa nähden kilpailukykyisiä.

Valiokuntakäsittelyssä ei mikään taho ole vastustanut hallituksen esityksen hyväksymistä, mutta samalla eri tahot ovat esittäneet huolensa siitä, ettei hallituksen esityksen mukainen uudistus tule riittävästi estämään eläkesäätiöiden ja -kassojen purkautumista ja työeläkejärjestelmän keskittymistä entistä enemmän suuriin työeläkeyhtiöihin. Samoin on esitetty, ettei uuden laskentamallin perusteella määräytyvä siirtyvän toimintapääoman määrä riittävästi kannusta perustamaan uusia laitoksia, vaan keskittyminen jatkuu. Tällainen kehitys vähentäisi työnantajan valinnanmahdollisuuksia työntekijöiden eläketurvan järjestämisessä samoin kuin eläkelaitosten välistä kilpailua.

Valiokunta toteaa, ettei ennakolta ole arvioitavissa, tulevatko vakuutuskannan luovutukset eläkesäätiöistä ja -kassoista työeläkeyhtiöihin odotetulla tavalla vähenemään nyt ehdotetulla siirtyvän toimintapääoman tasolla. Voimaantulosäännöksen mukaan uutta korotettua siirtyvän toimintapääoman määrää sovelletaan kaikkiin esityksen antamisen jälkeen jätettyihin vakuutuskannan luovutusta koskeviin hakemuksiin. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kannansiirtoja koskevia hakemuksia ei hallituksen

esityksen antamisen jälkeen ole tullut vireille, mikä viittaisi siihen, että ehdotus toimii tarkoitetulla tavalla.

Valiokunnan näkemyksen mukaan hallituksen esittämät lainmuutokset joka tapauksessa parantavat työeläkejärjestelmän toimivuutta nykyisestä. Uudistus vähentää kannusteita spekulatiivisiin kannansiirtoihin, ja ehdotetun laskentamallin mukaan määräytyvällä siirtyvällä toimintapääomalla uusi perustettava eläkelaitos olisi kilpailullisesti paremmassa asemassa kuin nykytilanteessa. Esitys korjaa eri eläkelaitostyyppien välistä kilpailutilannetta.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on valmistavana työeläkevakuutusyhtiötä koskevan lainsäädännön uudistaminen selvitysmies Matti Louekosken työn pohjalta. Valmisteluun liittyy myös työeläkeyhtiöiden kate- ja vakavaraisuussäännösten uudistaminen. Sen yhteydessä on mahdollista arvioida suunniteltujen vakavarai-

suussäännösten vaikutus siirtyvän toimintapääoman tasoon ja eri laitostyyppien kilpailuedellytyksiin. Myös sosiaali- ja terveysministeriössä suunnitteilla olevan eläkesäätiö- ja vakuutuskasalakiin kokonaisuudistuksen yhteydessä voidaan arvioida nyt määriteltävän siirtyvän toimintapääoman tason toimivuutta. Valiokunta pitää välttämättömänä, että sosiaali- ja terveysministeriö pikaisesti esittää lainsäädäntömuutoksia, mikäli nyt hyväksyttävät lakiehdotukset eivät tarkoitetulla tavalla turvaa vakuutuskannan siirtämismahdollisuuksien ja vakuutuslaitosten kohtelun tasapuolisuutta.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina.

Helsingissä 9 päivänä maaliskuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Valto Koski /sd	Juha Rehula /kesk
vpj.	Eero Akaan-Penttilä /kok	Arto Seppälä /sd
jäs.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Osmo Soininvaara /vihr
	Anne Holmlund /kok	Tapani Tölli /kesk
	Anneli Kiljunen /sd	Raija Vahasalo /kok
	Aila Paloniemi /kesk	Erkki Virtanen /vas
	Leena Rauhala /kd	Tuula Väättäinen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.